

Läheisensä menettäneen lapsen tai nuoren suru

Surukonferenssi 12.4.2019

Kati Kärkkäinen

Sosiaalipsykologi, työnohjaaja

www.katikarkkainen.fi

Mitä rakastaminen arjessa oikein on?

Tiedän ja tunnen, että

- minun olemassaoloni ilahduttaa häntä.
- olemme toisillemme tärkeitä.
- hän haluaa minulle hyvää.

On yleensä kiva olla hänen kanssaan yhdessä ja tehdä asioita yhdessä.

Rakkauden rinnalla on vaihteleva määrä muun sävyisiä tunteita ja käytännön ristiriitoja.

Koska rakkaus on monimuotoista ja monenlaisia tunteita sisältävää, niin rakkauden kohteen menettämisestä juontuva suru on sekin väistämättä monimuotoista.

Millaisen kokonaisuuden osaksi
tämä menetys asettuu?

Kuinka paljon arjen normaaliudesta murenee?

Kehityksen kannalta

Suojaavia tekijöitä

- turvalliset, pysyvät ja hyvinvoivat aikuiset
- hyvä suhde vanhempiin
- huolehtiva kasvatuskulttuuri
- lapsen omat vahvuudet, kokemus omasta pärjäämisestä
- hyvä terveys, terveelliset elämäntavat
- ystävät, hyvät sosiaaliset taidot
- erityisongelmien asianmukainen huomiointi: päiväkotit, koulu
- ikätasoisien tietojen ja ymmärryksen saaminen, kun perheessä tai itsellä on vaikeuksia tai sairauksia

Riskiä tuottavia tekijöitä

- raskauden aikaiset ongelmat
- vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat, vakava sairaus
- kaltoinkohtelu, perheväkivalta
- haitalliset kasvatustavat
- kuormittavat elämäntapahtumat
- perherakenteen haavoittuvuus
- kiusaaminen, kiusatuksi joutuminen
- lapsen fyysiset sairaudet, oppimisvaikeudet
- vanhempien matala koulutustaso
- riskitekijöiden kasautuminen riskinä sinällään

Kuka kuoli?

- vanhempi
- sisarus, jonka kanssa jaettu arkea vs. raskauden aikainen kuolema
- isovanhempi, serkku, täti, setä
- ystävä
- päiväkotitai luokkakaveri
- opettaja, harrastusvetäjä

Miten kuoli?

Kuva: Pixabay

Mahdollisia tunteita, kun tärkeä ihminen kuolee

surullisuus
pelko
turvattomuus
hämmennys
syyllisyys
yksinäisyys
tunne, ettei ymmärretä
tyhjiys
välinpitämättömyys
toivottomuus

kaipaus
ikävä

Miksi?
Jos vain...

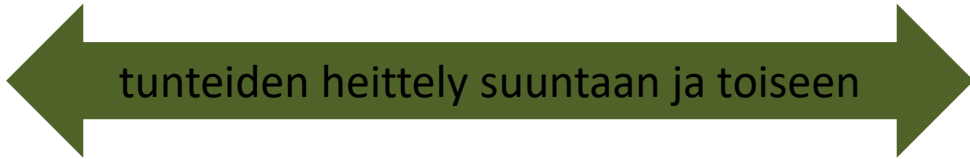

viha
kiukku
ärtymys
kateus

helpotus
huojennus

*jos hän kärsi
ennen
kuolemaansa*

tunteiden heittäminen suuntaan ja toiseen

Vivahteikkaampaa tunnemaista

turvattomuus
avuttomuus
huojennus
alakuloisuus
helpotus
kaipaus
ikävä
surumielisyys
pelko
levollisuus
tyyneys
rauhallisuus
ahdistus
hämmennys
epätoden tuntu
salailu

tunteiden heittäminen
viha
suuttumus
katkeruus
kiukku
ärtymys
pettymys
raivo
kiitollisuus yhteisestä
rakkaus
kateus
hylätyksi tuleminen
yksinäisyys
tunne, ettei ymmärretä
eristäytyminen/eristykseen
joutuminen
puhumisen tarve

tarve omaan työhöön
irrationaalisuus
häpeä
huonomuus
halu suojella ja tukea läheisiä
miksi-kysymykset
"jossittelu"
tarkoituksettomuus
tyhjä
merkityksettömyys
epätoivo
lamaannus
välipitämättömyys
toivottomuus
syyllisyys
ilon pilkahdukset

Reagoinnin tasoja menetyksessä

- tunteet
- ajatukset
- keho
- käyttäytyminen

pienillä:
"raidallisuus",
surahtaminen

Aikuisten aliarviointia lapsista

Lapset eivät
huomaa
mitään.

Lapsille ei
tarvitse kertoa
koko totuutta.

Lapsi tajuaa
traumaattiset
tapahtumat vain
pinnallisesti ja unohtaa
ne helposti.

Fakta:
Lapsilla on
uskomaton kyky
työstää vaikeita ja
järkyttäviä asioita,
kun heille luodaan
siihen hyvät
olosuhteet.

Yksilönkehityksen myötä

- lyhtytietoisuudesta valokeilatietoisuuteen
- tiiviistä ”kaiken tutkailusta” suunnattuun tarkkaavuuteen
- hetkessä elämisen rinnalle itsesäätely ja toiminnan ohjaus
- tapahtumamuistojen rinnalle tarinallinen muisti
- kohti kielen merkityksellisyyttä

Gopnik, Alison (2010) Filosofinen vauva. Mitä lasten mieli kertoo totuudesta, rakkaudesta ja elämän tarkoituksesta.

Käsitys kuolemasta

